

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — — 2.—
Na štvrt' roka — — — — — 1.—
Jednotlivé číslo 8 hal.

Hlavný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT
Zodpovedný redaktor :
JÁN BARTOS, krajinový vyslanec
Za vydavateľ'stvo zodpovedný :
JÁN MOLNÁR, pápežský prílát

Redakcia a vydavateľ'stvo :
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Zájmy dedín.

Po dolných stranách krajiny v prúde je mlaťba, ktorej výsledkom je nahliadnutie, že nie sme takí chudobní, ako sme sa nazdávali. Bár aj tohoročná úroda bola krátkej slamy, sype dosť zrna, ktoré keď statočne podelia, dostane sa každému. *Zcela neodôvodnená je teda 7-, patrične 12 kilová kvóta vyrúbená na každú hlavu*, čo u nás v Uhorsku, kde hlavnou potravou ľudu je pšeničný chlieb a jedlo z múky, nemožno za iné považovať, ako za bezzákladnú vyhrážku. Za takú vyhrážku, ktorá v životnom záujme ľudu čím skorej má byť odvolaná.

S čím ale chcú stravovať mestské obyvateľ'stvo? Úspešné účinkovanie centromov rukám bankárov, všelijaké konservfabriky zakladajúcich, prepustilo zeleniny a ovocie. Kilo zelenej fazule stojí 2—4 koruny. Ako si z toho kúpiť môže chudobný človek? Tekvica, keď je väčšia, koštuje aj 6 korún. Mäso ale, ktorého kilo predávajú po 12—16 korunách, není jedlo pre chudobného človeka. Preto aj takrečené mäsové dni museli zastaviť, bo ľudia aj v mäsové dni nie veľmi kupujú mäso.

Mäso, zeleniny neporovnateľne lacnejšie sú v Rakúsku, bár je tam toho menej. Tam je ale aj menej sprostredkovateľov, agentov. Tam sa vôbec nemôže to stať, čo sa u nás obyčajne stáva, že kilo živej váhy, ktoré plodnár za 4 koruny predal, na tom istom jarmoku vandruje z ruky do ruky, kým ho mäsiar kúpi za 12 korún.

Pri mlaťbe každý musí oznámiť, čo má, čo

sa mu urodilo. Kúpi to od neho *agent Válečnice*. *Kto má právo kúpiť si pšenice, musí si ju od Válečnice kúpiť o 15 korún drahšie, ako od plodnára*. Válečnica jej účastinárom platí 5 percentov dividendy, *agentom ale v minulom roku ako províziu vyplatila mnoho sto millionov*. Prečo žiadajú, aby z každého kúska chleba chudobného človeka ošoh mali agenti, ktorí ani neorú, ani nesejú, predsa sa im rodí, takže sa bez starosti po dedinách potlkajú a pánov hrajú? Prečo nedovolia, aby si dedinský ľud potrebné obilie doma v dedine od mlaťbačky kúpil a doma alebo v susedstve dal zomleť? Prečo treba všetko odviezť do centromov, aby potom z centromov múku poslali — no a jakú múku — do dedín? Keby aj v tomto ohlade záujmom ľudu opravde zodpovedné poriadky boli porobené, z toho by len agenti mali škodu, ktorí by prišli o masťné provisie. U nás ale, aspoň posiaľ pri všetkom, hlavnou vecou byly provisie. Keby si dedinský ľud k výžive potrebné obilie doma mohol kúpiť, z toho by mali ošoh milliony malých ľudí, ktorí si horko-fažko vyrábajú ich vzdajší chlieb, ktorým fažko padne po vrchnostach hore-dolu lietat' a vyčakávať, ošoh by z toho mali plodnári, bo by nemuseli platiť za odvezenie ich úrody a konečne ošoh by z toho mali aj železnice, bo by ľahšie mohli dovážať uhlie, drevo a iné obecnstvu potrebné veci, keby obilie sem-tam nemusely rozvážať.

Nemecký kancelár v jeho programnej reči dôrazne sa vyslovil, že dedinskému ľudu neslobodno vziať celú jeho živnosť a že pre lichvu treba mu tolko zrna nechať, kolko potrebuje.

Vláda pracovnej strany pri jej rekvirovaniach nepokračovala v tomto smysle. Mungovci za nič nemali dedinský ľud a len na to hľadeli, aby z celého rekvirovania najväčší osov mali všelijaké centrá a ohromný počet agentov, príležitostne aj z Haliče dovandrovaných. Terajšia vláda silou-mocou hľadá napraviť, čo zhubili mungovci a vydatne podporuje záujmy dedinského ľudu. V krátkom čase pravda nedá sa všetko k lepšiemu obrátiť. To jedno je ale isté, že také nespravodlivosti, ukrivdenia, utláčania, zverské zaobchodenia s dediským ľudom nesmú sa viac v Uhorsku stávať, aké všestranne páchali mungovci. *Toho zárukou je kresťanská ľudová strana.*

Proklamácia cisára Vilhelma k ľudu.

Nemecký cisár Vilhelm k nemeckému ľudu vydal nasledovnú proklamáciu:

K nemeckému ľudu!

Za nami je trojročný boj. S bôlom myslíme na našich mrtvých, s hrdosťou na našich bojovníkov, s radosťou na všetkých tých, ktorí tvoria, s ťažkým srdcom na tých, ktorí hynú v zajatí. Ale nad každou našou myšlienkou stojí tá naša pevná vôľa, aby sme tento boj oprávnenej obrany šťastne skončili. Naši nepriatelia chcú zaujať nemeckú zem, ale toto nikdy nedosiahnu. Oni vždy novšie národy ženú do boja proti nám. Toto nás nenastraší. Poznáme svoju silu, rozhodnutí sme ju použiť. Oni chcú, aby sme slabi, bez sily ležali pred ich nohami, ale nás nepremôžu. Na naše ku pokoju volajúce slová odpovedali s posmechom. Takto potom znova zvedeli, že ako sa vie Nemecko biť a jako vie zvíťaziť. Oni všade na svete osočujú nemecké meno, ale slávu nemeckých skutkov nevedia vykynozíť. Takto stojíme my neohrožene, víťazne, bez bázne na konci tohto válečného roku.

Možno, že stojíme ešte pred ťažkými navštíveniami. Ale my s vážnosťou a dôverou hľadáme v ústrety týmto navštíveniam. Za tieto tri roky mohutných výkonov nemecký ľud dokázal sa pevným proti všetkému, čo sila nepriateľova mohla vymysleť. Jestli nepriatelia chcú predĺžiť utrpenia vojny, tak my ťažšie zalahneme na nich, ako oni na nás. Čo front tam von koná, to vlast neunavnu prácou odmieňa. Teraz je ešte reč o tom, aby sme ďalej bojovali a kovali zbrane. Lenže náš ľud iste nevedie tieň marného baženia za slávou, nemeckú silu a nemeckú usilovnosť nie z úmyslov podmaňovania a ujarmenia, lež preto sme hodili do boja, aby naša ríša bola silná a slobodná, v ktorej by naše dievky smele prebývaly. Tomuto nášmu boju posvätime všetky naše skutky a túžby. Toto nech je sľubom tohoto dňa.

Na bojišti, 1. augusta 1917.

Vilhelm I. R.

Proklamácia cisára Vilhelma k armáde a ku flotte.

Nemecký cisár Vilhelm ku nemeckej armáde a flotte vydal nasledovnú proklamáciu:

Tretí válečný rok sa skončil. Počet našich nepriateľov vzrástol, ale ich výhľad na konečné víťazstvo nevzrástol, Rumunsko ste v minulom roku porazili. Ruská ríša sa opäť otriasa od vašich novších úderov. Obe krajiny predaly sa za cudzie záujmy a blízko sú ku vykrvácaniu. V Macedonii mohutnou silou ste vzdorovali útokom nepriateľa a na západe v strašných bojoch ste tiež pánmi situácie. Naše čiar stoja pevne a obráňajú drahú vlasť od všetkých hrúz a pustošení vojny. Aj moje námorníctvo dosiahlo veľké zdary. Panstvo nepriateľa nad morom urobilo otáznym a znebezpečuje nervy jeho života. Ďaleko od vlasti malé čaty voči nepriateľovi mnohonásobnej presily bránia nemecké kolonie. Vaše boje a boje verných spojencov aj v novom válečnom roku budú odmenené zdarom a konečné víťazstvo bude naše. Pohnutým srdcom vyslovujem vám vďaku vo svojom a v mene vlasti za všetko, čo ste i práve v minulom roku urobili. S úctou myslím na padlých hrdinov, ktorí zomreli za vlasť. Vo vojne budeme pokračovať, lebo nás nútia k boju. Za náš život a za našu budúcnosť s ocelovou pevnosťou, nikdy neklátiacou sa smelosťou postavíme sa voči našim stále vzrastajúcim úlohám. Nás nemožno premôcť. My chceme zvíťaziť a Pán Boh bude s nami.

V tábore, 1. augusta 1917.

Vilhelm.

Udalosti svetovej vojny.

Zaujatie Černovic.

Ruské bojište. Hlavný válečný stán 4. augusta oznámil: Jedna predstráž 5. pešej divízie už 2. augusta večer o 5. hodine vtiahla do Černovic. V noci prišla predstráž horvátskych honvédov a v ostrom potyku s nepriateľom prešla cez Černovice. Dňa 3. aug. o 7 hodine 30 m. prišlo do mesta viacej oddielov pešičieho vojska. Obyvateľstvo s nevýslovnou radosťou prijalo hrdinské čaty a ich vodcov. O hodinu neskôr bolo slávnostné víťazie na mestskom dome. Rečníci zastupiteľstva mesta a duchovenstva slovami hlbokkej dojatosti tlumočili radosť obyvatelstva nad vtiahnutím našich čiat. Na privítanie odpovedal prvý vyšší dôstojník *Felix*, ktorý s víťaznými čatami do mesta prišiel. Obecenstvo hlučne oslavovalo hrdinské čaty a ich veliteľov.

O 12. h. 30 m. prišiel do mesta generálplukovník arciknieža Jozef s oddielami 13. pluku a niekoľko ťažkými batteriami. Pri mestskom dome arciknieža slávnostne privítali zastupitelia mesta a duchovenstvo. V prvom rade oslavovali najvyššieho vojenského pána a potom víťazné arciknieža. Prepočetné obecenstvo spolu i s vojskom hlučnými ováciami oslavovali arciknieža a rakúsku zástavu, ktorá z veže mestského domu ohlasovala oslobodenie Bukoviny.

Co sa mesta týka, železničná stanica je dost porúchaná, menej sú zhubené elektrické diela a vodovod. Oba mosty Rusi čiastočne vyhodili do povetria, viacej domov vyrabovali. Naši našli v meste mnoho uhorských a rakúskych zajatcov, ktorých vo veľkom zmätku Rusi tam nechali, ktorí s veľkou radosťou nad ich vyslobodením pripojili sa ku našim čatám.

Galícia očistená od Rusov.

Rakúsko-uhorské a spojenecké čaty Galíciu, okrem úzkeho severného pásu, celkom zpätzaujaly. Južne od od Dnjestra naše čaty prekročili ruskú hranicu a utekajúce státisíce Rusov prenasledujú na ruskom území.

Talianske bojište. Pri Rombone a Monte Santo Taliani vyvinuli živšiu delostreleckú palbu a 4. augusta v noci na mesto Póla talianski letúni hodili 80 bomb.

Západné bojište. Veľká offensíva Angličanov a Francúzov sa celkom zmarila.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 3. augusta. Wolffova kancelária oznamuje: Na severných zavretých vodách naše podmorské lode potopily 24.000 tún loďného priestoru. Medzi potopenými loďami je anglický parník «Walette», ktorý úplne naložený plával do Anglicka, anglický parník «Lengchoon», ktorý z Austrálie viezol kusový tovar pre anglickú vládu, 2395-túnová loď «Castleton», ktorá z Francúzska do Anglicka viezla železnú rúdu a jedon úplne naložený, torpedoborcami zabezpečený parník, ktorý bol na ceste do Anglicka. *Šéf admirality.*

Zprávy domáce.

Inštalácia oravského fõišpána.

Valné shromaždenie stolice oravskej 31. júla inštalovalo nového fõišpána stolice Georga Bullu. Na začiatku shromaždenia s uznaním rozpomenuli sa na oddané účinkovanie bývalého fõišpána Štefana Szinyei-Merseho. K uznaniu niekoľkými slovami pripojil sa aj nový fõišpán Bulla. Po složení prisahy Bulla povedal reč, v ktorej sa zmienil o volebnoprávnom programme vlády. Oboznamoval kulturálne a verejnos hospodárske časte programu a vyslovil tú svoju nádej, že sa mu podarí hlavne na zveladení priemyslu dosiahnuť zdary. Vrele ďakoval obecenstvu stolice, že ho s takou láskou privítalo. Potom Arpád Kubinyi v mene obecenstva stolice, stoličný hlavný notár Štefan Csillaghy v mene úradníkov stolice pozdravili nového fõišpána, ako muža, ktorého činnosť, dobroprajnosť a spravodlivosť poznajú ešte z tých čias, keď prvý raz bol fõišpánom stolice. Po valnom shromaždení fõišpán prijal deputácie.

Inštalácia liptovského fõišpána.

Stolica liptovská 31. júla inštalovala svojho nového fõišpána Egona Rakovszkého. Inštaláčenné stoličné shromaždenie zahájil podžupan Rudolf Balló a vo svojej reči pozdravil štátneho sekretára ministerstva vnútor-

ných záležitostí Mórica Palugyayho. Potom prečítali list bývalého fõišpána dr. Arpáda Kiszelya, v ktorom sa tento lúči so stolicou. Štefan Rakovszky navrhol, aby stoličné shromaždenie bývalému fõišpánovi za jeho spravodlivé účinkovanie písomne sa poďakovalo. Valné shromaždenie Rakovszkého návrh jednohlasne prijalo. Nato deputácia priviedla nového fõišpána Egona Rakovszkého, ktorý po složení prisahy povedal vzletnú reč, v ktorej označil smer svojho budúceho účinkovania. Nového fõišpána v mene stolice pozdravili stol. hlavný notár Gejza Kosenyi a Karol Szentiványi st.

Vítazné napredovanie proti Rusom.

Z cis. a král. novinárskeho válečného stánu 29. júla oznámili:

Od Dnjestra na sever nepriateľ nevyvinuje spomenutia hodný odpor. Naše vítazné čaty získaly ďalší priestor. Od Tarnopola po Čortkov rieka Seret je asi na deň cesty za naším frontom. Neunavným maširovaním armády spojencov tam blížia sa ku hranici krajiny. Horodenka je už v našich rukách a od bývalého predmostia v Zalesčykoch oddeľuje nás už len jeden deň chôdze. Rusi na fronte Lesnatých Karpátov držia tú časť, ktorá chráni krídlo ich armád cúvajúcich na oboch stranách Dnjestra a Prutha. Od Kirlibaby južne Rus je už v svojich starých posíciach.

Berlínska Wolffova kancelária oznámila:

Dňa 27. júla nemecké a rakúsko-uhorské čaty energickým útočením zase vyrvaly Rusom značnú čiastku východnej Haliče. Na oboch stranách Dnjestra zpät zaujali mestá Jagielnica a Horodenka, ktoré sú pozdĺž dôležitej železničnej čiary vedúcej do Černovic. Naše čaty ruské zadné voje hlboko zatlačili v zákrate Sereta a Dnjestra a na 40 kilometrov širokom fronte zaplavily vrškovatý kraj medzi Dnjestrom a Pruthom. V Lesnatých Karpátoch naše vojenské stĺpy v severnom a severovýchodnom smere postúpily ku údoliu Prutha. Cestu, kde Rusi cúvajú, označuje zkaza. Naše čaty, ktoré obdivuhodnou energiou napredujú, od 19. júla zpätzaujali 10.000 štvorcových kilometrov územia.

Položenie ruského juhozápadného frontu.

«Russkij Invalid» sdelil, že strategické polozenie juhozápadného frontu je už objasnené. Tlak Nemcov v južnom smere zosilnieva. Ruská armáda rýchle cúva. Oddelenia Kornilova na krídle západnej armády stavajú nové ochranné čiary a nové posície. Kornilov toto krídlo za každú cenu chce udržať. Preto nariadili, aby Rusi cúvli na čiaru Hajvoronec—Bučač—Monasterzyska. Z tej istej príčiny cúvajú aj čaty generála Čekemiršova.

Rusi všade sú prinútení cúvať.

Z cis. a král. novinárskeho válečného stánu oznámili s dátumom 30. júla:

Oslabenie ruského karpátskeho frontu už asi o 20 kilometrov sa rozšírilo. Rakúsko-uhorské čaty tam hú-

ževnatým bojom usilujú sa cez údolie Moldovy v smere Kimpolung postúpiť. Aj v údoliach Sučavy, Sereta a Čeremoša húževnate bojujú ziskali sme priestor. Napredovanie na tomto vidieku cez úzke údolie Karpátov je mimoriadne obťažné. Ačkoľvek vysoké vrchy našej hrdinskej pechote nevedia stavať v cestu žiadne neodstrániteľné prekážky, predsa zvlášte napredovanie nášho delostrelectva stretá sa s prekážkami. Naše čary teraz ťahajú sa asi počnúc od Dornawatry západne, od Valeputny v údolí Putny, od Fundul Moldovy na západ, cez Breazu, pozdĺž hornej Moldovy cez Šipot, potom cez Vyznič pozdĺž údolia Čeremošu. Aj medzi Dnjestrom a Pruthom nepriateľ, ktorého sme v boji viackrát odrazili, v svojich nových posiciach ustavične vyvinuje odpor. Ale vzdorovacia sila Rusov je zlomená, Rusi pred energickým napredovaním našich čiat všade musia cúvať. Od Skaly nadol, okolie medzi Zbručom a Dnjestrom čoskoro bude očistené od nepriateľa.

Berlínska Wolffova kancelária 30. júla sdělila:

Východná Halič je už asi oslobodená od nepriateľa. Rusi od pohraničnej rieky Zbruč na východ postáli, túto rieku spojenci na širokom fronte na viac miestach prekročili. O lesnaté vršky medzi Zbručom a Dnjestrom, medzi Dnjestrom a Pruthom, taktiež na oboch stranách Čeremoša je rozhorčený boj. Ale žiadon odpor Rusov nevie pristaviť naše napredovanie a rozmnožuje len ztraty Rusov. Poľné delostrelectvo a ťažké batterie ešte aj na najhorších cestách sú za pätami nezadržateľne napredujúcej pechoty a začne čo najprudsie strieľať, akonáhle Rus postojí. Protiútoky Rusov sa zmariť v palbe našich strojových pušiek. Na rozličných miestach, kde odpor Rusov bol zvlášte prudký, spojenci napredovali cez skutočné polia mrtvol padlých vojakov. V Karpátoch napredovanie v údoliach horného Seretu, Sučavy a Moldavy bez prekážky trvá.

Korist' Böhm Ermolliho armády.

«Frankfurter Zeitung» u oznámili z Tarnopola, že len armády generálplukovníka Böhm-Ermolliho privedly 15.000 zajatých Rusov a 100 ukoristených kanónov. V Petrohrade kolujú chýry, že 11. ruská armáda utratila 200 kanónov.

Anglické časopisy o položení na bojištách.

Zprávodajca «Daily Mailu» písal z flanderského frontu, že sa tam chystajú veľké udalosti, ktoré môžu rozhodnúť osud celej vojny. Antant dôveruje vo svojej viacnásobnej prevahe v munícii a mužstve.

«Daily Chronicle» oznámil z Petrohradu, že rozpadnutie sa ruskej offensívy viac už nemožno okrášľovať. Vzbury, ktoré vypukly na celom fronte, prekážajú zväčša previesť offensívu, keď sa ukazuje potrebnou na iných odsekoch frontu. Cúvanie ruských armád z celej Haliče v Petrohrade považujú za katastrofu.

Petrohradský zprávodajca «Morning Postu» telegrafoval, že v Haliči porazená ruská armáda utratila

všetky svoje kanóny. Ďalej hovorí, že o skončení vojny je ešte predčasné hovoriť. Napriek každej prevahe antantu vždy sa zjaví nejaká okolnosť, ako teraz na ruskom fronte, pre ktorú sa blízke víťazstvo antantu opäť oneskorí.

Na ceste ku Černoviciam.

Z cis. a kráľ. novinárskeho válečného stánu 31. júla oznámili:

Od Skaly na dol medzi Pruthom a Dnjestrom vyjmúce jedného 12 kilometrov širokého a asi 15 kilometrov hlbokého trojhranu, celé okolie je v našich rukách. Naše čaty tam stoja už len na jeden deň chôdze od Černovic západne. Obkolesujúci pohyb spojencov aj od juhu sa započal. Z lesnatých Karpátov napredujúce rakúsko-uhorské čaty s vysokých vrchov pomaly blížia sa na prajné územie vrškovateho kraja, čo umožní rýchlejšie napredovanie válečných operácií. Vo Vieniici ukoristili sme 6 rušňov a 80, hlavne technickým materiálom naložených vagónov. Ačkoľvek nepriateľ v Bukovine s veľkou húževnatosťou usiluje sa vyvinúť odpor, hrdinskesti napredujúcich spojeneckých čiat podarilo sa takmer tri štvrtiny tejto krajiny vyrvať zpod cudzieho panstva. Malé zdary Rumunov v Bereckom pohorí nemôžu ani prekážať prajný priebeh našich válečných operácií v Bukovine, ani ohrožovať poscie v Rumunsku stojacej armády.

Rusi za Zbručom utiahli sa do nových poscii.

Parížskemu časopisu «Temps» písali z Petrohradu: Rusi zariadili nový front za Zbručom. Cúvanie 11. armády znamená veľké nebezpečie pre 7. a 8. armádu, ktoré počas cúvania aj tak musia zápasit' s veľkými prekážkami. Hindenburg, ktorý čaká veľkú bitku, na južnej časti ruského frontu koncentroval 11 nových divízií. Kerenski uzavrel, že reorganizuje generálny štáb a petrohradský vojenský okres. Na vodcovské miesta chce postaviť energických, mladých dôstojníkov, ktorí aj na fronte aj v demokratickej organizačnej práci vynikli.

Revolúcia v Rusku.

Prečo sa zavrelo Rusko pred cudzozemskom?

Stockholm, 31. júla. Vláda už celkom zavrela Rusko pred cudzozemskom. Všetky poštové zásielky zdržiavajú a časopisy neprepustia z krajiny. V ruských kruhoch sa domnievajú, že Kerenski počas zavretia hraníc najbrutálnejším spôsobom chce zničiť krajných radikalistov a síce tak, aby sa o tomto cudzozemsko nedozvedelo.

Národné shromaždenie zase odročia.

Berlin, 1. aug. Dľa zprávy «Vossische Zeitung» u dočasná ruská vláda na 30. septembra (dľa nového kalendára na 13. okt.) svolané ústavodarné shromaždenie zase zamýšľa odročit'. O príčinách tohto prekvapujúceho uzavretia ešte nič nemožno vedieť.

Kerenski garantuje za pokračovanie vo vojne.

Parižsky «Matin» priniesol zpravu z Petrohradu, že ministerpredseda Kerenski osobne prevzal garanciu u veľvyslancov antantu za pokračovanie vo vojne a za reorganisovanie ruskej armády.

Trest smrti zpätuviedli nielen na fronte, lež i za frontom.

«Corriere della Sera» oznámila, že v Petrohrade je síce pokoj, ale podozrivých ľudí ďalej zatvárajú a prekutávajú im domy. Viac tisíc prirvzencov Leninových odzbrojili. Trest smrti nielen na fronte, lež priechodne i vo vnútri krajiny zpätuviedli.

Generála Everta zatkli.

Berlin, 31. júla. Z ruskej hranice oznámili: «Birš. Vjedomosti» priniesly chýr, že generála Everta, bývalého veliteľa rus. západného frontu, i s jeho štábom udajne pre monarchistické machinácie zatkli.

Rozklad ruskej armády.

Hága, 2. augusta. «Morn. Postu» oznámili z Petrohradu: V Haliči Rusi stále a takmer o zlom krk utekajú. Celé armády odchádzajú s bojišťa; asi 2 milióny Rusov cúva. Čaty ústr. mocností nie sú ani na 12 kilometrov od ruskej hranice. Nemecké a rak. uhorské čaty robia všetko možné, aby obkolesily 8. ruskú armádu a dohonily 11. a siedmu ruskú armádu. Ôsmej armáde ostatne ale hrozí nebezpečie odfatia, bo pod vedením Kornilova príliš postúpila napred. Vodcovia ruskej armády musia teraz riešiť otázku, ktorá v svetových dejinách nemá páru. Bo cúvajúce vojská nemožno menovať armádou; je to v neporiadku utekajúca banda, ktorá sa len tým líši od utekajúcich občanov, že má rovnošatu. Rozpadnutie sa ruského frontu je dôkazom, že ako hlboko kleslo Rusko za anarchistických pomerov za niekoľko mesiacov. Všetku nádej skladajú v Kerenskom.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Ztraty Rusov v júlovej ofensíve.

Berlin, 2. augusta. Rusi vo svojej poslednej ofensíve, ktorá sa skončila pre nich s katastrofou, utrpeli neobyčajne veľké ztraty. Dňa 1. júla 23 divízií bolo takmer úplne rozdrvených. Z kombinovanej sibírskej divízie po útoku sotva zostalo 40 ľudí, z 10. finského streleckého pluku ale sotva 30 ľudí. Aj 293. peší pluk 74. divízie sme takmer úplne zničili. 108. a 153. divíziu, keď Rusi s útočením neprišli napred, na pomoc tiež hodili do boja. Tieto divízie utrpely takú hroznú ztratu,

že po jednom, poťazne po tri dni trvajúcim boji museli ich odvolať. Na tri kilometre širokom odseku frontu načítali sme 4000 ruských mrtvol.

Mnoho ruských plukov váhalo útočiť. 205. peší pluk 52. divízie a 82. peší pluk 21. divízie odoprely poslušnosť, bo dľa ich presvedčenia ďalšie vedenie vojny osoží len Angličanom.

Horiace obce označujú cestu zbitých ruských armád.

Wolff. agent. oznamuje: Naše čaty 11. júla zbitej ruskej armáde práve tak boly za pätami, ako predošlého dňa. Kde sa nepriateľ pokúsil oproti postaviť, rozhodným protiútokom vyhodili sme ho z posícií a zapríčinili sme mu novšie veľké ztraty.

I váleční zpravodajcovia oznamujú, že pod Kerenského velením stojace ruské čaty včul práve tak, ako 1915. pri veľkom cúvaní ruskom,

vystrojily zvláštnych podpalačov, ktorí podpáljúcimi granátmi rad-radom podpálujú všetky mestá a dediny, ktoré utekajúci Rusi prinútení sú opustiť a oddať nepriateľovi. Ako pri predošlom úteku Rusov, všetky cesty preplnené sú válečným vystrojením, odhodnými predmetami vojenského vystrojenia, zaviaznutými vozmi a prevrhnutými automobilmi.

V raňajších hodinách 22. júla Rusi pod nátlakom od severa s výšin, od Brzezian juhovýchodne ležiacich, začali ich posíciie vyprázdňovať, počet zajatcov a množstvo koriste vzrastalo s každou hodinou.

Rusi pri ich útoku medzi obcami Kreve a Smor-

Kráľovná nebies, oroduj za nás!

gon vykrvácali v palbe nášeho delostrelectva. V *Karpátoch* na území Ludovej 21. júla palba delostrelectva bola živšia. Do Smotreca naše predstráže dovedly zajatcov. Na priestore severne od Cimpurilly vyvinula sa tiež živšia palba delostrelectva, s týmto v súvisie zahnali sme nepriateľské predstráže a naše napredujúce čaty na tomto odseku zajaly väčší počet Rusov. V *Rumunsku* na niektorých odsekoch vyvinula sa živšia delostrelecká palba. Našou palbou zapríčinili sme viac požiarov a výbuchov v železničnom nádraží Tecuciu.

Ceny nového obilia.

(Dokončenie.)

Najvyššia cena jačmeňa pofahuje sa na zdravý a čistý jačmeň, ktorý neváži vyše 64 kilov a neni v ňom dve procentá cudzej miešaniny.

Keď je váha jedného hektolitra jačmaňa od 64 kilov väčšia, vtedy sa jeho cena od každého kila, ale najviac po tri kilá o 75 halierov zvýši, pofažne nižšie 64 kilov po tri kilá o 50 halierov zníži. Keď obsahuje vyše dvoch procentov cudzej miešaniny, za každé započaté procento v 100 kilách 20 hal. sa odtiahne. Zimný a jarný jačmeň treba osobite odovzdať Válečnej Obilnici. Najnovšia cena poloviny sa rovná cene raže.

Na pšenicu nariadenie ustáľuje tri ceny, a síce do 31. augusta s premiou, do 1. novembra základnú cenu a po 1. novembri s odtiahnutím.

Najvyššia cena pšenice na tieto doby ustálená je pre hornouhorské stolice v nasledovnom (tri ceny pšenice nasleduje radom dľa doby).

V oravskej, liptovskej, turčianskej, trenčianskej, zvolenskej, šarišskej, spišskej stolici a v Baň. Štiavnicu cena pšenice ustálená je na 50.—, 48.—, pofažne na 45.— korún. V Budapešti budú tiež tieto ceny.

V prešporskej, nitrianskej, novohradskej, hontianskej, ostrihomskej, tekovskej, abauj-tornanskej, gemerskej a zemplénskej stolici, v Košiciach a Miškolci na 49.50, 47.50, pofažne 44.50 korún. Tu poznamenávame ešte, že táto cena ustálená je aj na zadunajské stolice, na peštiansku a hevešskú stolicu. V békéšskej, báčbodrogskej a torontálskej stolici na 49.— 47.—, pofažne na 44.— korún.

Najvyššia cena raže a poloviny ustálená je na tri doby, a síce s premiou do 31. augusta, základná cena do 1. novembra a po 1. novembri s odtiahnutím. Pre oravskú, liptovskú, turčiansku, trenčiansku, zvolenskú, šarišskú a spišskú stolicu a Baň. Štiavnicu najvyššia cena raže ustálená je na 48.50, 46.50, pofažne na 43.50 korún; pre prešporskú, nitriansku, novohradskú, hontiansku, ostrihomsú, tekovskú, abauj-tornanskú, gemerskú a zemplénsku stolicu o 50 halierov nižšie.

Najvyššia cena jačmeňa ustálená je na 47.—, 46.50 a 45.— korún.

Najvyššie ceny rozumejú sa na mieste prevzatia obilia a platené hotovými peniazmi. Keď ale treba odviezť obilie ku železničnej alebo lodnej stanici, vtedy

predávateľ povinný je obilie ta dopraviť, pofažne trovy za túto dopravu znášať. Ale cenu vreca môže si predávateľ osobite rátať. Kolko môže rátať, to minister orby v osobitom nariadení ustáľí.

Válečné plodiny zpeňajújúca účastinárska spoločnosť, totižto Válečná Obilnica (Haditermény Részvénytársaság) alebo jej povereníci, kommissionári povinní sú platiť za druhy obilia tie najvyššie ceny, ktoré sú platné vzhľadom na miesto stanice, kde obilie bolo naložené. Jestli Válečná Obilnica alebo jej povereníci v ustálenom čase kúpené obilie neprevezmú, predávateľ môže si rátať interest od kúpnej ceny a poplatok za opateru obilia. Výšku tohto poplatku minister orby neskoršie ustáľí.

Toto nariadenie vstúpilo do života 21. júla a trestné poriadky sú v ňom tie isté, ako byly v takomto nariadení predošlého roku.

CHYRNÍK.

Svătoštefanskú krajiniskú processiu v Budíne aj toho roku povedie jeho Eminencia kardinál, kniežaprimas Uhorska dr. Ján *Csernoch*. Na tejto krajiniskej pobožnosti k úcte sv. Štefana, prvého apoštolského kráľa Uhorska, zúčastnia sa nielen vláda, zastupiteľstvá duchovných, vojenských a svetských vrchností, lež aj široké vrstvy ľudu hlavného mesta, blízkych a vzdialených vidiekov krajiny, aby sv. Štefana úpenlive prosili o jeho mohutnú prímluvu, aby Všemohúci zakončil terajšiu krvavú vojnu a svetú udelil stáleho pokoja.

Zlaté sv. omše v biskupstve spišskom. Na celom okolí všeobecne uctený a milovaný ružbašský farár Innocent Szmolkó 20. júla slávil svoje 50-ročné knazské jubileum. Celá farnosť mala to za sviatok. Na tej zriedkavej slávnosti účasť vzalo 23 knazov, medzi nimi aj kanonici dr. Pirhalla a Wjecha. V mene knazstva pozdravil jubilanta okresný dekan, starolubovenský prepoštarár Ján Csumitta; v mene veriacich miestny okresný notár Rudolf Tfirsta; v mene mládeže Ilonka Grancesai, dcéra vyšnoružbašského rim.-kat. učiteľa. Priležitostnú kázeň mal Ján Sterbák, farár hobgardský. Okresní knazi obdarili jubilanta s pozlátým strieborným krížikom a povdační farníci s pekným omšovým rúchom a pozlátým strieborným krásnym kalichom. — V ten istý deň slúžili slávnostne svoju zlatú sv. omšu i Jozef Klein, farár v Smižanoch a čestný kanonik Ondrej Kuchár, farár v Lipt. Sv. Kríži.

Vyznačený vojenský knaz. Viktor Bialkó, cis. a kráľ. vojenský duchovný v Levoči, na uznanie výtečných zásluh, nadobudnutých na obore vojenského zdravotníctva, dostal čestný odznak Červeného Kríža druhej triedy s válečnou ozdobou.

Cirkevné značenie. Náboženské základiny nitrianskej kapituly značily na šiestu uhorskú válečnú požičku 25.000 korún.

Obecenstvo spišskej stolice na šiestu uh. válečnú požičku značilo 11,500.000 korún.

Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh, ako inokedy, tak aj toho roku v krajinský sviatok svätého Štefana, prvého apoštolského kráľa Uhorska, sriadauje slávnostný pochod a vyzýva katolíckych slovenských veriacich hlavného mesta a okolia, aby 20. augusta už o 7. hodine ráno čo možno v najväčšom počte shromaždili sa v Jozefovskom farskom chráme, zkadial pochod pod zástavou Kruhu pohne sa do Budína. Vodcom pochodu bude velebný pán dr. *Pavel Žižka*, predseda Kat. Delníckeho Kruhu. Po slávnosti v Budíne vrátíme sa do chrámu Jozefovského. V mene správy Kruhu: Ján Krajčí, Vincent Jonec.

Zabil ju hrom na pútnickej ceste. Na kěžmarsko-levočskej hradskej ceste udel hrom medzi pútnikov idúcich na levočský odpust. 19-ročnú Annu Papesovu z Hodermarku zabil a štyri iné osoby hodil na zem, okrem veľkého strachu nestalo sa im ale nič.

101 rokov žila. V Rjeke (Fiume) zomrela istá Maria Jesefnik v stoprvom roku života svojho. V živote svojom nikdy nebola chorá.

Vojenské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ Karolovi Weissovi, majórovi 85. peš. pluku, udelil železný korunný rád tretej triedy s vál. ozdobou a so šablami; Leopoldovi Lövyemu, res. nadporučíkovi 85. peš. pluku, a Jozefovi Pražákovi, res. poručíkovi 85. pešieho pluku udelil zlatý záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti a dovolil, aby Teodor Doblitzky, plukovník 67. peš. pluku, prijať a nosiť mohol nemecký železný kríž druhej triedy.

V Olšavici (Spis) ku gr.-katolíckej škole za učiteľa vyvolili Juliusa Zsedényiho.

Odrazu dvojnásobne vyznačený spišský hrdina. Viktor Elischer, zástavník 34. peš. pluku, rodák zo spišskej Gelnice, ktorý už aj predtým bol vyznačený, novšie pre svoje hrdinské chovanie sa v desiatej bitke pri lsonze účastným sa stal dvojnásobného krásneho vyznačenia: dostal striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy a nemecký železný kríž druhej triedy.

Základina. Z Košíc oznamujú: Bývalý levočský a terajší budapeštiansky professor dr. Michal Haltenberger na pamiatku nebohého kapitána Jána Haltenbergera pre žiakov košického kat. gymnásia Premonštratensov složil základinu 1000 korún, za čo mu minister výučby vyslovil svoju vďaku.

Levočský odpust na Marianskej Hore bol tohto roku veľmi navštevovaný. Nábožní veriaci aj z ďalších stolíc hromadne putovali na milostné miesto. V deň odpustu, t. j. 2. júla, maďarskú kázeň mal dr. Alexander Horváth, kapitulský professor bohoslovnia; nemeckú Štefan Szalay, farár v Harichovciach, a slovenskú Ján Hattyár, farár v oravskej Habovke. Slávnostnú sv. omšu slúžil markušovský opát-farár Julius Kern. Ku sv. sviatostiam pristúpilo vyše 14.000 pútnikov.

Mesto Levoča na šiestu uhorskú válečnú požičku značilo 100.000 korún. V starovesskej sporiteľni do 12. júna Magurčania značili 220.000 korún, z toho Osturčania značili 17.000 korún.

Z Prešporku oznamujú: V tunajších peňažných ústavoch do 9. júna na šiestu válečnú požičku značili 28.513.000 korún.

Vyznačení košickí honvédi. Striebornú medailu hrdinskosti prvej triedy dostali: landšt. strážmajster Gejza Kernáts, res. kadetašpirant Edmund Lippay; striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy dostali: pred nepriateľom padnutý landšturmista Matej Zsajián a landšturmista Georg Styevlik; bronzovú medailu hrdinskosti dostali: res. poručíci Béla Pintér, Ján Kvacsák, Ján Palkovits, Michal Antony, res. kadet Viktor Lang, frajter Štefan Péter, tit. frajter landšturmista Ján Arelt, honvédi Ján Sós, Michal Stankó, Pavel Bence, Ján Klein, landšturmisti Ján Mataika, Ján Fekete a náhr. rezervista Jozef Gnot. Všetci z 9. honv. peš. pluku.

Za pohorelcov v Gyöngyösi. Z Ostrihomu píše: Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch pohorelcov poslal 3000 korún, ostrihomska arcikapitula 2000 kor., dôstojníci a mužstvo ostrihomskeho 26. pešieho pluku složili na ten cieľ 1730 korún. — Baňskobystrická kapitula dala 600 kor. a veriaci v Námestove (Orava) obetovali 297 korún.

Koš.-oderbergská železnica za svojich úradníkov a zamestnancov. Direkcia košicko-oderbergskej železnice svojim úradníkom a zamestnancom odhlasovala novú podporu. Úradníci dostali 500 a na každé dieťa 200 korún, podúradníci 300 a na každé dieťa 100 korún, sluhovia 200 a na každé dieťa 100 korún.

Listy z bojišta.

Simon Orolin, strážmajster 58. peš. pluku, rodák z Kubachov (Spis), 9. júna píše richvaldskému duchovnému z ruského bojišta: Budem ich pekne pýtať, aby boli taký dobrý, aby mi poslali jednu dobrú knižku k čítaniu. Ja som v poli už dlhší čas a nemôžem dostať dajaké čítanie slovenské. Ja som rodák z Hernádfalu. 27. júna zase píše: Tie knižky, čo mi poslali, som už obdržal. Veľmi som sa zaradoval. Budem mať teraz o Bohu rozjímať, že by už nám Pán Boh všetkým bojovníkom rozviazal naše tvrdé srdcia, aby sme nestáli jeden druhému na živote, jak Aman Mardocheusovi. Tu nemáme nič nového, len suchota je veľká. Veľmi pekne sa im poďakujem ich poddaný služobník a od dávam sa do Srdca Ježižovho a ostávam i naďalej verný bojovník.

*

Hafčanský gazda Ján Grivalski, landšturmista, z ruského frontu píše svojmu richvaldskému duchovnému: 1. júla mali sme slávny deň. Mali sme na jednej rovine pod jedným pekným dubom oltár spravený a tam slúžil poľský kňaz svätú omšu. Na tej svätej omši bolo veľa vojska prítomné i banda nám pekne hrala a na pol svätej omši bola pekná kázeň, všetci vojaci plakali i officieri. Šiesteho ráno o 4. ej sa nám premenilo. I tá zem sa triasla, jak začaly biť kanóny. Pánu Ježišovi i Panne Marii sme sa poručili do ochrany.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrabením vlastného vynálezu masťi. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutlu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vyhavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerski milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Dobré nástroje k holeniu
a strihaníu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perfekt» znám k so 6 nožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaníu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi. Zasiela cis. a král. dvorný zásielca

Hanns Konrad
vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Válečné náručné
hodinky

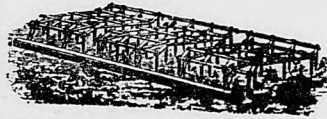
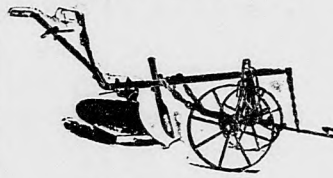
presne regulované a
vyprobované

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60, 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazi.

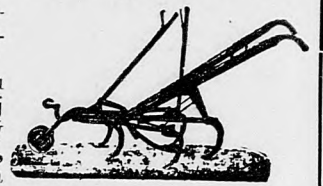
Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a král. dvorný zásielca Brúx číslo 1546 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Najlacnejší a najlepši prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za 135.—, dvojitý pluh za

265. K, Juno americkú koňskú motyku za 150.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 75.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 90.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadost posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strvjom, každého druhu ošlie somleť môže na kašu a najfajnejšiu múku. Obrovskéj schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu.
Cena K. 130.

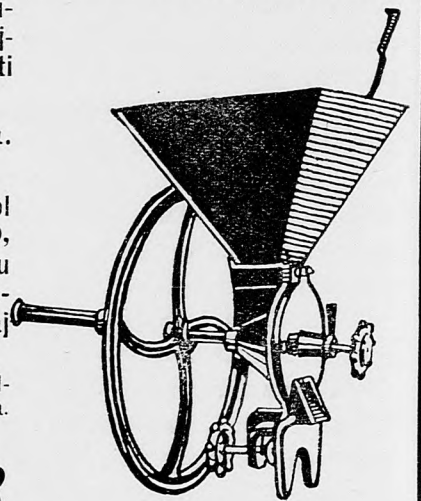
Tenistý stroj k prípraveníu nas tól alebo postavec bez nôh K 100, menši k domácemu upotrebeníu K 70. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať, bo v jaseňi znovu zasekne premávka. Výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

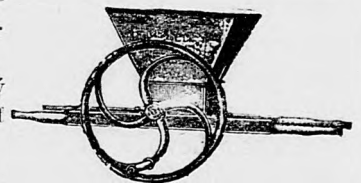
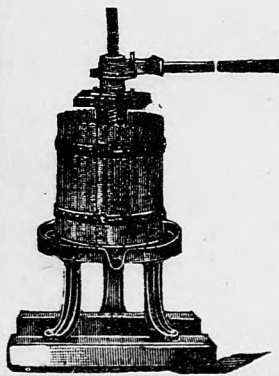
Železničnú stanicu objednavateľa treba udať.

Josef Marosi a syn Esztergom 15.

Veľký obchodný dom železného a strojového tovaru zo svojho okladu zasiela zvaláštnej jakosti rýnskeho skolia vínové preše, 120 l. prázdneho obsahu cena 150 kor. Železný stroj ku drúžganiu hrozien 65 kor.

Pri objednávke prosíme o 20 K. závdavok.

Veľký obrázkový cenník na žiadost posielame zdarma.

Oznamy prijíma administracia „Krest'an“ Budapest,
Szentkirályi-u. 28